

MORAŠICKÝ OBČASNÍK

obcí Morašice, Řikovice, Lažany a Višňáry

číslo 77 rok 2022

Na výletě důchodců jsme objevili ptačí sídliště

Morašická čarodějnice

Řikovické prvomájové mažoretky

Lažanský rybník

ÚŘEDNÍ HODINY OBECNÍHO ÚŘADU MORAŠICE O PRÁZDNINÁCH

Pondělí a středa 7.00 – 12.00 hod. a 12.30 – 16.00 hod.
Ostatní dny mimo výše uvedené lze také vyřizovat úřední záležitosti, pro jistotu si však ověřte naši přítomnost telefonicky na čísle 461 612 773.

KNIHOVNA O PRÁZDNINÁCH

Oznamujeme občanům, že od 18. 7. do 12. 8. bude knihovna uzavřena z důvodu čerpání dovolené. Ostatní pátky bude otevřena od 16.30 do 19.00 hod.

VOLBY DO ZASTUPITELSTVA OBCÍ

Rozhodnutím prezidenta republiky byly 13. 4. vyhlášeny volby do zastupitelstva obcí a volby do 1/3 Senátu PČR, které se budou souběžně konat ve dnech **23. a 24. 9.** (případně druhé kolo voleb do Senátu PČR se uskuteční ve dnech 30. 9. a 1. 10.). U nás se budou konat pouze volby do zastupitelstva obce Morašice. Volební okrsky zůstávají stejné jako v předešlých volbách i místa konání v Morašicích na obecním úřadě dole v Majáku a v Říkovících ve škole.

JAK JSME SE V ROCE 2021 PODÍLELI NA OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ?

Díky svým obyvatelům se Obec Morašice může v roce 2021 pochlubit sběrem starého elektrického určení ke zpětnému odběru a recyklaci o hmotnosti 8,60 t. Na každého obyvatele tak připadá 11,85 kg vysloužilých spotřebičů. Byla tím uspořena spotřeba elektřiny a produkce skleníkových plynů, celosvětově omezena těžba ropy a železné rudy, a recyklací se pokryla i část dodávek mědi nebo hliníku pro průmyslovou výrobu.

Konkrétní přínos obyvatel vyčísľuje Osvědčení o podílu na zlepšení životního prostředí, které na základě dosažených výsledků vystavil kolektivní systém pro sběr a recyklaci vysloužilých spotřebičů Elektrowin.

Vyplývá z něj, že díky obyvatelům došlo za rok 2021 k úspoře produkce CO₂ o 101,19 tun. Víte, kolik smrků pohltí stejné množství CO₂? 39 ks.

Nebylo nutné vytěžit 5 041,88 litrů ropy. Představte si, že z tohoto množství se pokryje spotřeba pohonných hmot aut např. na cestu z Prahy do Brna po dálnici D1 a to 189 krát.

Došlo také k úspoře 51 902,17 kWh energie. Asi stejné množství, jako kdybychom spustili cyklus myčky nádobí 51 903 krát.

Podarilo se recyklovat 4 951,09 kg železa. Toto množství recyklovaného železa by bylo možné použít pro výrobu 203 ks nových praček, bez nutnosti těžby železné rudy. Recyklací vysbíraných spotřebičů se podařilo získat 174,46 kg mědi, což by stačilo pro ražbu 31 015 ks 1€ mincí, nebo 211,73 kg hliníku, který by stačil na výrobu 14 116 plechovek o objemu 0,33 l.

OSVĚDČENÍ O ÚSPOŘE EMISÍ

Obec Morašice

Identifikační číslo: 00277029

Díky rozvoji a provozu systému tříděného sběru a recyklace vysloužilých spotřebičů komerčních odpadů, včetně obalových, jste ve spolupráci se společností EKO-KOM, a. s. přispěli ke zlepšení životního prostředí a snížení "uhlíkové stopy".

Úspora, kterou jste dosáhli představuje:

Emise CO₂ ekv.: **19 725 tun**
Úspora energie: **535 653 MJ**

Ing. Zbyněk Kocel
generální ředitel EKO-KOM, a. s.
V Praze dne 1. 6. 2022

OSVĚDČENÍ O PODÍLU NA ZLEPŠENÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Kolektivní systém Elektrowin tímto potvrzuje, že spolupracující partner

OBEC MORAŠICE

v roce 2021 odevzdal ke zpětnému odběru a recyklaci **8 600 kg** elektrozařízení, které bylo následně zpracováno s využitím nejlepších dostupných technologií a v souladu s evropskými standardy.

Tím se podílí na:

- snížení produkce skleníkových plynů o **101,19 tun CO₂** → množství vzrostlých smrků, které pohltí stejný objem CO₂, - **39**
- omezování těžby o **5 041,88 litrů ropy** → je to stejné jako PHM do osobního auta pro **189 cest Praha – Brno po D1**
- úspore **51 902,17 kWh** elektrické energie → potřebné k **51 903 mycím cyklům myčky nádobí**

recyklaci

4 951,09 kg železa to odpovídá množství železa potřebnému pro výrobu 203 kusů praček	174,46 kg mědi takové množství by bylo zapotřebí pro ražbu 31 015 1€ mincí	211,73 kg hliníku to by posloužilo k výrobě 14 116 plechovek o objemu 0,33 l
--	--	--

Ing. Roman Tvrzník
předseda představenstva ELEKTROWIN a. s.

elektrowin

Vypočet proveden na základě výpočetního nástroje WEEE Fora ověřeného PRÉ Consultants by
Vygenerováno dne: 22.03.2022

UKLIĎME ČESKO

V sobotu 2. 4. byl stanoven termín na akci Uklid'me Česko. Počasí bylo zrovna aprílové. Do akce se zapojila Masarykova základní škola, které moc děkujeme. Směry na Makov ke Třem kocourům, na Vidlatou Seč ke skládce a až po Šibeniční vrch si rozebrali dobrovolníci. Všem, kteří jste se zapojili moc děkujeme.

VÍTÁNÍ OBČÁNKŮ

Letošní vítání nových občánků proběhlo v neděli 24. 4. v zasedačce obecního úřadu. O hudební doprovod se postarala děvčata Zuzana Famfulíková a Alexandra Rošková. Přednášela Viktorka Ropková a krátké vystoupení si připravily i děti z mateřské školy pod vedením paní učitelky Markéty Vavřínové. Pozváno bylo 8 nových občánků - 7 z Morašic, 1 z Říkovíc, bohužel se zúčastnilo jen 5 dětí, ostatní se omluvili. Přivítali jsme: Sofii Poslušnou, Franze Langra, Petra Coufala, Eduarda Staňka, Annu Jindrovou. Novým občánkům přejeme krásné dětství, hodně zdraví a rodičům gratulujeme.

DOJIČKY Z MORAŠIC

Konečně, letos to vyšlo! Ještě před covidem se nám v hlavě zrodil nápad, podpořit alegorickým vozem recesní 1. máj v Říkovících. A tak začaly přípravy. I když si některé ještě dobře pamatujeme, jak se v kravině pracovalo ručně, bez mechanizace, oslovily jsme zkušenou dojičku paní Jandovou, ta nám zapůjčila vše potřebné - konve na mléko, dudlík pro telata, březové koště (vázané ještě od pana Husára). Oblékly jsme se do zástěr, šátků a holínek, „dodo“ traktor jsme vyzdobily barevným krepákem. Náš „předseda“ upevnil transparenty a hurá do Říkovíc na hřiště za vsí, kde byl sraz. Odtud jsme projeli průvodem celé Říkovice. Přihlížející zdravili průvod mávátky, my jim to opětovali kytkami rudých karafiátů a skandováním hesel: „Ten, kdo stojí na chodníku, nemiluje republiku!“ a dalších. Celá akce byla zakončena u staré školy programem a občerstvením. Vše jsme si užili, nasmáli jsme se, odreagovali se a o to tady šlo. Tak co? Přidáte se příští rok k nám?

VELIKONOČNÍ TVOŘENÍ

V sobotu 9. 4. jsme se sešli v zasedačce obecního úřadu. Počasí nám hrálo do karet. Venku se opravdu předvedlo aprílové počasí - přšelo, chumelilo, zahřmělo, ale i svítilo sluníčko. Nám bylo fajn. Dana Krejsová měla vše krásně připravené - předlohy, materiál, a to pro všechny - pro malé i velké. Každý si přišel na své a domů si odnášel různé dekorace (věnec na dveře i okna, slepičku, různé zápičky). Fantazii se meze nekladly a děti překvapily vlastní výzdobou. Nejen, že jsme tvořili, ale uvařili jsme si kávu, čaj i něco na zub bylo a pobesedovali jsme si. Moc děkujeme, kdo nás přišel podpořit a Daně za krásnou zorganizovanou akci.

SDH MORAŠICE

V sobotu 9. 4. proběhl v Morašicích tradiční sběr železa. V neděli 10. 4. jsme byli povoláni k zásahu do Říkovíc. Už na cestě jsme byli odvoláni. Zvládli to profesionální hasiči z Litomyšle, požár stromů nebyl tak hrozný, jak se předpokládalo. Při výjezdu bylo ale zjištěno, že z cisterny teče voda a musela být odtahována na opravu do Oldříše. V sobotu 28. 5. se konala hasičská soutěž v Nových Sídlech, kde se naše družstvo umístilo na 10. místě (neměli jsme štěstí). A v sobotu 12. 6. jsme tradičně dělali hasičský liják na dětském dnu.

PÁLENÍ ČARODĚJNIC

Po dvou letech se mohla uskutečnit akce Pálení čarodějnic. Letos to bylo na jiném místě, než bývalo zvykem, a to v zadní části hřiště, kde byla připravená hranice s čarodějnicí, sezením, ohněm na opékání uzeniny a stánek s občerstvením. Ale než to vše mohlo vypuknout, musela být příprava.

S partou známých a ochotných jsme připravili dřevo, které nám daroval Pepa Štěpán ml. Práce v lese nám šla od ruky. Omladina byla spokojená, že mohou přidat pomocnou ruku k dílu a my dospělí jsme jen koukali, jak jsou pracovití a šikovní. Po necelých dvou hodinách na hřišti stála připravená hranice. Za odměnu jsme šli na nanuka a něco na osvěžení. Počasí jsme měli, skoro bychom mohli říct, že na objednání. Tak krásný podvečer dlouho nebyl. Hranice pěkně hrála. Děti byly připravené s kelímky, že budou hasit. Jiné dováděly na hřišti. A když se setmělo, byla připravená cesta ovocným sadem pro odvážné a za splnění úkoly byla odměna - frkačka, která našťásti dlouho nevydržela. Bylo to takové sousedské posezení i s našimi novými spoluobčany z Ukrajiny. Zaspívali jsme si i s kytarou.

K našemu milému překvapení byla účast nad naše očekávání velká. A nás to zas nabilo energií k tomu, že má cenu něco pro vás dělat. Děkujeme, že jste přišli a za rok snad znovu!

VÝLET DŮCHODCŮ

Ve čtvrtek 5. 5. jsme opět vyrazili na tradiční jarní výlet. V době covidové se konal jen ten podzimní a to ještě, jak se říká, „okolo komína“ v Litomyšli.

Nyní naše cesta vedla nejdříve do Muzea zemědělské techniky v Čáslavi, které je pobočkou Národního zemědělského muzea. Prohlédli jsme si unikátní sbírky českých i zahraničních traktorů, stabilních motorů, mlátiček, historických oradel. Dále pak expozici „Dřinu strojům?“, kde jsme si činnost některých strojů nahrazujících lidskou práci mohli i vyzkoušet.

Po výborném obědě a troše odpočinku v Pivovarské restauraci jsme vyrazili na Zámek Kačina, který patří k nejvýznamnějším empírovým stavbám nejen v Čechách. Obávali jsme se deště, ale počasí se umoudřilo a my jsme si na zámku mohli krásně užít prohlídku zámeckého skleníku a bylinkových zahrad. Po vstupu do podzemní konírny jsme slyšeli ržání a řehotání koní, dusot kopyt, cvrlikání vlašoviček, pak jsme uviděli i koně. To nás doběhli, až po chvíli nám došlo, že to jsou jen nahrané zvuky, ani kůň nebyl živý. Po komentované prohlídce jsme spěchali do zámecké cukrárny, kde jsme se občerstvili kávou, zákuskem nebo třeba jen nanukem. Kdo chtěl, mohl si ještě projít jednu ze dvou prohlídkových tras, většina si prohlédla zámeckou kuchyni a prádelnu. Pro některé bylo příjemnější posezení na lavičkách zámeckého parku. Po hezky stráveném dni nás pan řidič zdárně dovezl domů. Výlet se vydařil a už se těšíme na další.

DEN MATEK

Mohli bychom se zase opakovat, že jsme se mohli..., ale proč? To každý ví (covid). Prostě bylo nám ctí uspořádat Den matek pro naše maminky, babičky i prababičky a tetičky. Požádali jsme Mgr. Moniku Sychrovou, aby připravila krátké vystoupení s dětmi, které navštěvují ZUŠ v Morašicích, ale oslovila i děti z Masarykovy základní školy Morašice. Vystoupení bylo překrásné, dojemné, někomu se až oči zalily slzami. O pohoštění se postarala paní Jaroslava Rošková. A něco na zub připravily Viktorie Rajmanová, Jarmila Šiklová, Ladislava Váňová, Iva Vajrauchová a Zuzana Famfulíková. Děkujeme, že jste přišli, protože jsme mohli využít naši zasedačku v novém kabátě, i když se muselo do schodů.

DĚTSKÝ DEN

Letošní dětský den v Morašicích na téma „Cestujeme po České republice“ se konal druhou červnovou sobotu 11. 6. Počasí nám přálo, sluníčko svítilo až moc. A tak na závěr mohl být hasičský liják, který si plnými doušky děti vychutnaly. Ale začneme od začátku. Naše putování začalo v Morašicích, kde děti dostaly pohled Morašic a hlavně soutěžní mapku České republiky, na které se vyznačovaly splněné úkoly. A jaká místa a úkoly byly připraveny? Tyto:

Pardubice – zdobení perníčků – odměna perníček
Kutná hora – skládání vitráže a puzzlí
Třeboň – lovení rybiček
Jižní Morava – střelba na vinnou révu
Zlín – najít správný pár bot
Jablonec nad Nisou – přebírání diamantů a navlékání korálků – odměna náramek
Plzeň – slalom a válení pивních sudů
Praha – přejít všechny pražské mosty přes Vltavu
Sněžka – na lyžích objet Sněžku
Zlaté Hory – přesít písek a najít zlato

Po splnění všech úkolů putování končilo opět v Morašicích, kde správný výletník dostal krabičku s dobrotami. A kolik bylo výletníků? Neuvěřitelných 72 dětí. Děkujeme všem pomocníkům, bez kterých by to nešlo. A velké poděkování Daně Krejsové, Zuzce Famfulíkové, Lence Kuřové a Pavle Motyčkové.

DĚTSKÝ DEN MIKROREGIONU LITOMYŠLSKO DESINKA

V pátek 20. 5. se konal dětský den mikroregionu, tentokrát v Makově. Naši obec reprezentovaly děti z Morašic a z Řikovic, které navštěvují Masarykovu základní školu. Děkujeme za jejich uvolnění. Doprovod jim dělala paní Stanislava Coufalová. Na soutěžní dopoledne je dopravilo hasičské auto. Starší i mladší děti skončily na šestém místě ze 13 soutěžních týmů.

SETKÁNÍ S DECHOVKOU

V neděli 12. 6. se v letním areálu na Lubné konalo odpoledne s dechovkou. K poslechu i k tanci hrála malá kapela Jana Pohorského se zpěvákem Radkem Klusou. Odpoledne si všichni dobře užili, přes velké teplo se našli i odvážlivci, kteří si s chutí zatančili.

V OKRESE SVITAVY VZNIKÁ PROSTOR PRO PODPORU DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ

V našem svitavském regionu zahájil v květnu 2022 svoji činnost nový zapsaný spolek s názvem DušeProstor, jehož cílem je poskytovat bezpečný a přátelský prostor všem, kteří mají zájem se setkávat za účelem podpory duševního zdraví. Chceme pomáhat otevírat témata související s duševním zdravím a věnovat se této problematice v celé její šíři. Spolek pořádá různé klubové, aktivizační a vzdělávací činnosti, na řadu přijdou i kulturní a osvětové akce, přednášky, besedy a také víkendové pobyty.

Všechny akce a činnosti jsou určeny lidem ze svitavského okresu. Aktivita budou pořádány většinou právě ve Svitavách (prozatím v prostorách Centra duševního zdraví Svitavy - nám. Míru 29/87, budova Komerční banky) v odpoledních hodinách.

Budeme moc rádi za Vaši podporu a pomoc při vytváření DušeProstoru. Naš spolek můžete podpořit svojí účastí na akcích, členstvím ve spolku, nebo také zapojením se do příprav, realizace či propagace aktivit.

Pokud se k DušeProstoru, z. s. chcete jakýmkoliv způsobem přidat, napište nám na e-mail: duseprostor@gmail.com, nebo volejte na číslo: +420 605 541 805.

Více informací o spolku a jeho aktivitách naleznete na našem webu www.duseprostor.cz nebo na Facebooku Duše_Prostor.

Těšíme se na setkávání s Vámi!
Kolektiv DušeProstoru, z. s.

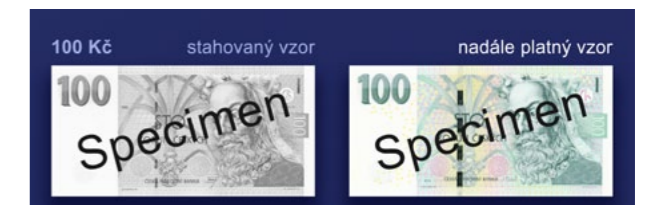
KONČÍCÍ PLATNOST BANKOVEK

K 30. 6. 2022 bude ukončena platnost starších vzorů bankovek nominálních hodnot 100 Kč, 200 Kč, 500 Kč, 1 000 Kč a 2 000 Kč z let 1995 až 1999.

Konkrétně skončí platnost těchto vzorů bankovek: 100 Kč vzorů 1995 a 1997, 200 Kč vzorů 1996 a 1998, 500 Kč vzorů 1995 a 1997, 1 000 Kč vzorů 1996 a 2 000 Kč vzorů 1996 a 1999.

Stahované starší vzory bankovek jsou od těch, které mají od druhé poloviny roku 2022 nadále zůstat v oběhu, **nejnáze rozpoznatelné šířkou stříbrného proužku** – ochranného prvku, který vertikálně protíná bankovku. **Tento proužek je u stahovaných bankovek úzký a jeho barva se při naklopení nemění.** Nejnovější vzory bankovek mají naopak proužek širší, jenž při naklopení mění barvu z hnědofialové na zelenou. Jednotlivé vzory od sebe dále odlišuje letopočet vyobrazený na lící straně bankovky a některé další ochranné prvky.

Bankovky, které zůstanou u veřejnosti i po ukončení jejich platnosti, bude možné od 1. 6. 2022 do 30. 6. 2024 vyměnit na pokladnách všech úvěrových institucí provádějících pokladní operace (např. banky, pošta...) a současně také na všech sedmi územních zastoupeních ČNB. Od 1. 6. 2024 bude výměna probíhat pouze na pokladnách ČNB, avšak po neo- mezenou dobu.

Stahované starší vzory bankovek jsou nejnáze rozpoznatelné šířkou stříbrného proužku.

Zdroj: www.cnb.cz

HISTORIE

Čteme z kroniky Morašic

V roce 1800 oznámila meteorologická stanice ve Vídni, že obcím, které se předplatí, bude zasílati **zprávy o počasí**, které nastatí má. I předpovídala skutečně nejméně 24 hodin „do předu“ počasí s velkou určitostí, takže těšiti se můžeme, že doba telegrafů a páry má i v tomto oboru svou vymoženost. I změny, které v letech 1880–1885 na zemi naší díti se mají, byly předpověděny hvězdárnami a vyloženy tím, že blízkost planet a celá jejich konstalace ve vesmíru bude mítí velký vliv na poměry země naší. V roce 1882 pozorovali jsme vlasatice komety, z nichž ona ve IV. čtvrtletí téhož roku se objevivší byla svého druhu unikum.

1880 – hudba a zábavy

Hudebníci nejvíce jsou zastoupeni v Nových Sídlech a Oujezdci. V Nových Sídlech byl hlavním cvičitelem Fr. Záleský. Tance staré vymizely a nastoupily na jejich místo: polka, třasák, valčík, sousedská a kvapík. I zpěv před hudebníky přestal. Po tanci zůstává jinoch od dívky odloučen, s kterou zatančí třikrát a teprve vyhledá druhou. Starší občané zřídka kdy tančí. Rvačky při muzikách dříve častější, staly se řídkými, ba vymizely již. V sobotu večer zpívává chasa písně venku, čímž zachován je dávný slovanský zvyk. Jen to jest si přáti, aby písně ušlechtilejší nápěvem i slovem byly zpívány.

V roce **1880 vykonáno sčítání lidu**. I napočetlo se ve spojené obci obyvatelů v Morašicích /Morašice, Lažany, Malé Sedliště, Nová Sídla/ 662 mužských a 768 ženských. Morašice samy čítaly 275 mužských a 332 ženských.

ZAPOMENUTÉ OVOCE?

Williamsova čáslavka

Po dvou jabloňových dílech se v našem seriálu vracíme opět k hrušním. Všechny doposud popsané odrůdy hrušní, třebaže jsou vynikající, neměli šanci prosadit se na dnešním trhu. Důvodů může být vícero, malé a málo atraktivní plody, růst stromu nevhodný pro intenzivní pěstování nebo špatná skladovatelnost. Ovšem jsou i staré odrůdy, jejichž pozice na trhu a v intenzivní produkci zůstala neotřesitelná. Nelze říci, že by kvalitou převálcovaly odrůdy dříve popsané, ale vždy se pyšní nějakou vlastností, kterou oceňuje i dnešní běžný konzument a především mají velké typicky hruškovité plody. Inu, naštěstí ne všechno staré ovoce je zapomenuté a je to dobře.

Právě takovou odrůdou je Williamsova čáslavka. Původu je anglického. Vyrosla na přelomu 18. a 19. století jako náhodný semenáč ve městě Aldermaston v zahradě místního učitele. Odtud se dostala do rukou londýnského zahrádkářského spolku a pak si velmi rychle podmanila Evropu i Ameriku. Odrůda to není příliš choulostivá, ale do vyšších poloh a horších půd se nehodí. Abychom dosáhli nejkvalitnějších plodů, pěstujeme Williamsku spíše v teplejších oblastech na kvalitních hlubokých půdách. V mládí roste dosti bujně, později ale růst zeslabuje a stromy dosahují střední velikosti. Plody jsou středně velké na nízkých tvarech i velké. Tvar je pravidelně hruškovitý a barva před dozráním světle zelená. Slupka je

Na stromy Williamsovy čáslavky obvykle není impozantní pohled, úroda to však vynahradí.

Typická barva zralých plodů.

velmi jemná a tenká, proto jsou plody náchylné na poškození při neopatrné sklizni nebo od hmyzu. Zralé plody se ovšem zbarví krásně do žluta. Líčko zde téměř nikdy nenajdeme. Dužnina je ve zralosti zcela máslovitá, velmi šťavnatá, sladké a charakteristicky kořenité chuti. Celé plody intenzivně voní. Williamsova čáslavka je hruška konce léta. V první polovině září plody trháme ještě v tvrdém stavu a zhruba za dva týdny na skládce dozrávají. Williamska se dobře pěstuje na nižších tvarech nebo štěpovaná na kdouli, proto i dnes nachází uplatnění v intenzivní produkci. Hlavní účel, proč se pěstuje ve velkém, je výroba hruškovice. Považuje se za vůbec nejvhodnější odrůdu k pálení, a to zejména díky jejímu aroma. Pokud přivoníte k nějaké zakoupené hruškovici, cítíte velmi pravděpodobně právě Williamsovu čáslavku. Domácí využití této hrušky může být ale naprosto rozmanité.

Williamsova čáslavka je sice stará, rozhodně ne však zapomenutá či vzácná odrůda. Přesto v krajině v extenzivních výsadbách se setkáme už jen se staršími stromy, mladé se příliš neobjevují, a to je rozhodně škoda. V okolí našich obcí ji najdeme u silnice mezi Lažany a Řikovicemi nebo u polní cesty k Novým Sídliům odbočující ze silnice z Morašic do Újezdce.

Petr Zehnálek ml.

HOUBY MORAŠICKÉHO PARKU

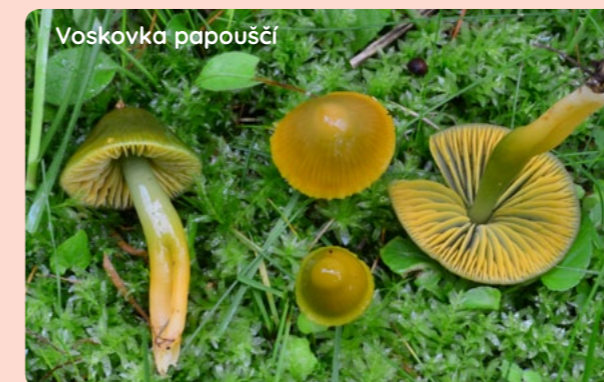
Další zajímavé houby

Hříby, muchomůrky a holubinky jsou rody v parku nejnvýznačnější, ovšem zajímavých hub tam můžeme potkat mnohem více. V tomto a následujícím pokračování si některé z nich představíme.

Voskovka papouščí

(*Hygrocybe psittacina*)

Voskovky jsou drahokamy mezi našimi houbami a voskovka papouščí je z nich jediná, která je zelená, a proto si ji nelze splést. Houba je to drobná, takže si ji nejspíš na první pohled nevšimnete. Navíc díky svému zbarvení splývá s trávou. Ovšem když se na ni podíváme v detailu, její krása se hned odhalí. Plodnice jsou celé zelené, když jsou v nejlepší kondici, jinak můžou vybledat do světle žluta. Voskovky jsou útlé elegantní houbičky obvykle s kuželovitým kloboukem. Lupeny jsou nápadně tlusté a řídké. Jsou to houby října a listopadu a milují to typické podzimní sychravo, kdy je všechno pořádně namočené a sluníčko, pokud vůbec svítí, už toho moc nezmuže. Naprostá většina voskovek jsou totiž houby živinami chudých travních porostů otevřené krajiny. Horské louky a právě také staré parky jsou tak ideálním místem.

Ryzec oranžově hnědý

(*Lactarius fulvissimus*)

Ryzce jsou rodni bratři holubinek, ale mají jednu význačnou vlastnost. Po poranění roní tekutinu obvykle zvanou mléko. Mléko může být zbarveno různě, ale nejčastěji je bílé. A to je i případ druhu ryzec oranžově hnědý. Je to druh v našem kraji rozhodně vzácný, protože vyhledává spíše listnaté lesy nižších a teplejších poloh. V parku roste opět v symbióze s lipami. Plodnice v trávníku jsou díky své až zářivě oranžově hnědé barvě nápadné na první pohled, byť na poměry ryzců tento druh nikterak velké plodnice nevytváří. Vyrůstá zpravidla od srpna do října.

Pečárka zápašná

(*Agaricus xanthodermus*)

Pečárky (neboli žampiony) jsou houbami obvykle se těšícími důvěře, neboť je potkáváme na pultech obchodů. Nicméně jedna z nejběžnějších volně rostoucích pečárek je jedovatá a roste i v našem parku. Už název napovídá, že s ní není něco v pořádku. Honosí se typickým nepříjemným chemickým pachem. Přirovnává se k inkoustu, karbolu či nemocnici. Tepelnou úpravou tento pach ještě zesílí, takže varování před konzumací takový houbař dostane. Otrava naštěstí neskýtá nic vážnějšího než žaludeční problémy. Na první pohled je pečárka zápašná typický žampion, bílá plodnice, růžové lupeny. Ovšem charakteristické je pro ni žloutnutí do několika vteřin po poškrábání povrchu klobouku nebo báze třeně. Důležité je, že žlutá nastoupí takřka okamžitě a po čase zase ustoupí. To ji odlišuje například od vynikající pečárky ovčí, která žloutne pomalu a zůstane žlutá. Pečárka zápašná roste s oblibou na člověkem ovlivněných místech a to často v neuvěřitelných množstvích.

Petr Zehnálek ml.

UKLIĎME ČESKO

Naše škola se opět zapojila v pátek 1. 4. tentokrát již do osmého ročníku „Uklidme Česko v Litomyšli a okolí“. Vyrazili jsme uklidit okolí veřejných komunikací v okolí obce a prostranství v obci. S potěšením konstatujeme, že jsme sebrali mnohem méně odpadků než v uplynulých letech. Tady platí čím méně, tím lépe. Velké poděkování za super nasazení i přes nepřízeň počasí. A jaká je statistika z celého Litomyšlska? Do terénu vyrazilo přibližně 80 skupin. Společně se uklidilo 70 km silnic, z krajiny odneslo 260 pytlů odpadu a mnoho dalších kousků, které pytle nepobraly. Nahlásilo se celkem 830 účastníků

Mgr. Hana Heroldová

vystoupení druháků

sázíme jedličky

ZELENÝ DEN

Celý svět slaví 22. 4. jako Den Země. I naše moravická škola se připojila k této oslavě. Jak to celé probíhalo? Aby oslava byla dokonalá, spojili jsme ji s již 27. recesním dnem. Ten spočíval v tom, že všichni účastníci akce museli mít co nejvíce zelených věcí doplněných houbičkou a aby toho nebylo málo, tak každá třída si měla připravit na podium veselé a vtipné vystoupení. Nejdříve však to nejdůležitější: devátáci s paní učitelkou Heroldovou připravili výzkumné batohy a program pro danou třídu, kterou celý den doprovázeli. Teď už nastal čas vyrazit do lesa. Za ním jsme jeli až na Budislav. Během plnění úkolů z výzkumného batohu se třídy zastavily u odborníků na houby (pan Zehnálek), na ryby (pan Brychta), na včely (pan Kábrt), na les (Lesy ČR). Velké poděkování také zasluží i hajný pan Boštík, který speciálně pro naši školu připravil oplocenku, do které každý žák či učitel zasadil svoji jedličku. Náš školní les můžete sledovat na svých výletech na Budislav. Nachází se na Budislavské kousek od policejního tábora a je osazen cedulí: LES MORAŠICKÉ ŠKOLY, takže ho určitě poznáte. Každý také získal placuku: Zasadil jsem strom. Po dobrém řízečku se již na základnu trousili rodiče, aby zhlédli připravený program a pak si všichni společně opekli párečky. Myslím, že oslava Dne Země proběhla velmi zdařile, a že jsme tímto dnem přispěli alespoň trošičku k tomu, aby naše Země vydržela i pro naše děti či vnuky stále zdravá a krásná.

Stanislava Coufalová

přednáška pana Zehnáleka o houbách

bez ohně a buřtů to nejde

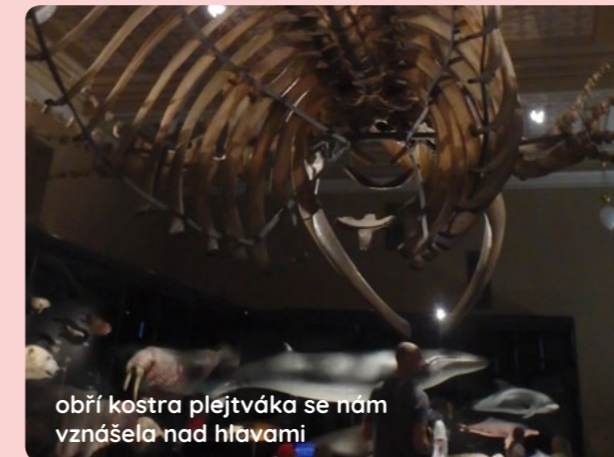
PÁTRÁME PO PLEJTVÁKU MYŠOKOVI

Koncem dubna jsme jako každoročně nedočkávě čekali na každé auto, jestli nám náhodou nevezve sběr. Někteří rodiče do auta nacpali nejen sběr, ale přidali i děti. Někteří to dovedli k dokonalosti a přidali k autu i plný vlek. Díky takovým úžasným rodičům, či prarodičům jsme sebrali přes 13 tun starého papíru, a dokonce jsme mohli 13. 6. vyjet na tajný výlet a pátrat po plejtváku myšokovi. Tajný výlet patřil vítězům. Těmi se stali žáci 4. třídy. Výlet si zasloužili i pomocníci. Záhadu někteří žáci odhalili již před odjezdem, ostatní zaslali až v obrovském sálu Národního muzea, kde jeho kostra visí pod stropem. Ano, cílem tajného výletu bylo Národní muzeum v Praze. Začali jsme návštěvou nové budovy prohlídkou výstavy Dějiny 20. století. Podle dětí super výstava! Spojovacím tunelem jsme se dostali do staré budovy. Výtahem jsme vyjeli až do kopule. Nádherný výhled na Prahu. Pak nastal čas odhalit PLEJTVÁKA MYŠOKA. Žasli jsme nad jeho rozměry. Nádherna! Prohlédli jsme jen malou část úžasných exponátů vystavených tímto muzeem. To, co jsme nestihli, je velkou příležitostí pro rodinný prázdninový výlet. Pak jsme ochutnali specialitky v McDonaldu či v KFC a chtěli jsme koutnout na svaté, schovávající se za okénky na orloji. Přicházející bouřka nám to překazila a jako vodníci jsme dorazili do vlaku. Cíl výletu byl splněn a teď už začínejte opět stráždat sběr.

Stanislava Coufalová

tajný výlet v muzeu

obří kostra plejtváka se nám vznášela nad hlavami

Spousta zdravých dobrot...

...a zdravý pohyb

ZDRAVÉ DNY 2022

Ve dnech 16. a 20. 5. proběhl ve škole již tradiční projekt Zdravé dny. Program zahájila vždy společná třídní snídaneň, kterou si žáci v jednotlivých třídách společně připravovali. Díky dodávce ovoce a zeleniny z projektu Ovoce a zelenina do škol a mléčných produktů z projektu Mléko do škol byla opravdu pestrá a zdravá. 16. 5. pro žáky 1. i 2. stupně byly připraveny různé aktivity spojené se zdravým životním stylem a prevencí rizikového chování. Během dne se zúčastnili různých besed a přednášek s odbornými lektory např. Kyberšikan a kybergrooming, Plavba po online moři, Zdraví nejen na talíři, Přírodní jed-nikotin, zahráli si hru Ostrov, kde si zkusili srovnat své životní hodnoty. Měli možnost si zacvičit jógu a také se věnovali nácviku první pomoci. Žákům z 1. stupně nechyběla ani prevence úrazů a preventivní program na stmelování kolektivu Jsme parta. Žáci 2. stupně se zúčastnili také odborných a vzdělávacích exkurzí v Litomyšli – u Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje, na Obvodním oddělení Policie ČR, na Hematologicko-transfuzním oddělení Litomyšlské nemocnice a ve Fitcentru Fila, kde si devátáci vyzkoušeli pro ně vhodné posilovací stroje. Všechny pak o pár dnů později, až se umoudřilo počasí, čekalo i sportovní využití na hřišti - tzv. moravický pětiboj (2. stupeň) a čtyřboj (1. stupeň) – sportovní soutěž žáků v rámci jednotlivých tříd. Sportovní disciplíny byly pestré – trojskok, hod na cíl, hod oštěpem, člunkový běh, střelba ze vzduchovky, skákání v pytli, překážkový běh. Všechny aktivity byly velmi zajímavé a určitě přínosné, o čemž svědčí i kladné hodnocení žáků. Určitě si odnesli nové informace, poznatky a zážitky, které přispějí k tomu, aby žili zdravěji, a to, co se týká jak zdraví fyzického, tak i zdraví duševního a jejich sociální pohody.

Mgr. Jana Renzová

ÚSPĚCHY ŽÁKŮ V SOUTĚŽÍCH

Naši školu navštěvovalo ve školním roce 2020/2021 celkem 131 žáků. V letošním školním roce 2021/2022 jsme začínali se 146 žáky a nyní, v červnu 2022 naši morašickou školu navštěvuje 157 žáků, z toho 7 ukrajinských dětí. Takřka všechny děti využily toho, že se po dvou letech covidových omezení konečně mohly ve druhém pololetí školního roku 2021/2022 účastnit soutěží.

Nabyté znalosti a dovednosti děti porovnávaly nejprve se spolužáky v třídních a školních kolech, ze kterých postupovali do regionálních a okresních kol. Na vesnickou školu je mimořádné, že řada žáků uspěla přes těžkou konkurenci ostatních ZŠ a studentů příslušných ročníků víceletých gymnázií i v krajském kole či dokonce přes něj postoupili do celostátního, národního kola.

EKONOMICKÁ OLYMPIÁDA PRO ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Účast v národním kole a postup mezi 10 nejlepších v ČR

Ekonomická olympiáda je soutěží ve znalostech z ekonomie a financí, která je určena žákům 8. a 9. ročníků základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. V naší škole se pod vedením paní učitelky a zástupkyně ředitele Hany Heroldové soutěže zúčastnilo 15 žáků z 9. ročníku. V celé republice soutěžilo 137 škol a přes 3 500 žáků. 100 nejlepších řešitelů z celé republiky postoupilo do národního finále a hned dva žáci byli z naší vesnické školy.

Ve velkém slavnostním finále nás reprezentovali Zuzana Famfulíková a Matěj Štěpán z 9. ročníku. Slavnostní finále 1. ročníku Ekonomické olympiády pro základní školy se uskutečnilo v pondělí 30. 5. v Brně v prostorech Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity. I tady prokázali Zuzka a Matěj výborné znalosti a uspěli v testových otázkách zaměřených na finanční gramotnost. Matěj Štěpán postoupil mezi 10 nejlepších finalistů z ČR!

ŠKOLNÍ ČASOPIS ROKU 2021

První místo v krajském kole a deváté místo v národním kole

Soutěž Školní časopis roku je celostátní postupovou soutěží otevřenou pro všechny, kteří vydávají časopisy nebo noviny v tištěné i elektronické podobě pro své spolužáky a kamarády. V naší škole pracuje redakční rada pod vedením paní vychovatelky Coufalové, která připravuje časopis TŘESK na tak vysoké úrovni, že i za covidový rok 2021 získal 1. místo v soutěži Školní časopis v Pardubickém kraji! V celostátním srovnání školních časopisů v kategorii základní školy II. stupeň vynesla soustavná práce dětských redaktorů časopis TŘESK na 9. místo v ČR.

ZLATÝ LIST 2021

Podzimní část: 1. místo v kraji; Jarní kolo: postup do národního kola

Soutěž Zlatý list je přírodovědná soutěž, pořádaná Českým svazem ochránců přírody (ČSOP).

Kvůli covidu se neuskutečnilo jarní, ale až podzimní krajské kolo (náhradní). Naši školu reprezentovala v krajském kole přírodovědné soutěže Zlatý list 2021 dvě družstva přírodovědců připravovaných paní učitelkou Heroldovou. V kategorii starších žáků zástupci z osmičky a devítky obsadili 4. místo.

V kategorii mladších žáků šestáci: Jakub Rejman, Vojtěch Štěpán, Matěj Rejman, Dominik Černý, Jan Tichý a Aneta Rošková vybojovali nádherné 1. místo v kraji, ovšem kvůli covidovým opatřením bez postupu do kola národního.

Jarní kolo proběhlo v areálu Záchrané stanice Pasíčka v květnu jako už 50. ročník přírodovědné soutěže Zlatý list. Naši školu reprezentovalo celkem 12 žáků v obou kategoriích. Starší žáci: Matěj Štěpán, Zuzana Famfulíková, Daniela Váňová, Rostislav Dušek, Simona Záleská a Vítězslav Jareš se umístili na 3. místě, mladší žáci byli čtvrtí. Starší žáci postoupili do červnového národního kola přírodovědné soutěže Zlatý list, které je týdenním přírodovědným kempem a laboratoří v přírodě.

BIOLOGICKÁ OLYMPIÁDA

Vítězství v okresním kole a 8. místo v kole krajském

Školní kolo biologické olympiády se skládalo ze tří částí: teoretické části, poznávací části a praktické části, např. mikroskopování. V kategorii D (6. - 7. ročník) vyhrála okresní kolo Daniela Váňová (1. místo a postup do krajského kola). V krajském kole pak Daniela také výborně uspěla, když získala 8. místo.

LOGICKÁ OLYMPIÁDA

Postup do krajského kola

Logická olympiáda je soutěž pořádaná Mensou České republiky založená na logických úlohách, jejichž řešení vyžaduje samostatný a kreativní přístup. Nerozhodují zde naučené znalosti, ale schopnost samostatného uvažování a pohotového rozhodování. Logická olympiáda je svým pojetím unikátní soutěží, protože se nejedná o znalostní soutěž, ale o soutěž rozvíjející především schopnost samostatného logického uvažování. O to více nás těší úspěch Rostislava Duška z 8. třídy, který se kvalifikoval do krajského kola mezi nejlepší soutěžící.

POKOS - BRANNÁ SOUTĚŽ

Postup do krajského kola

Projektem POKOS (příprava občanů k obraně státu) se obrací Ministerstvo obrany na základní školy. Šestičlenná družstva prověří svou zdatnost, ale soutěží také v dovednostních a znalostních disciplínách, jako např. první pomoc. V letošním okresním kole spojeném pro okresy Svitavy a Ústí nad Orlicí uspělo družstvo žáků naší školy ve složení Tereza Hurychová, Jakub Dušek, Eliška Andrllová, Lukáš Mach, Daniela Hurychová, Rostislav Dušek, které připravovala paní učitelka Nováková. Postoupili do krajského kola, které se bude konat počátkem příštího školního roku.

V tomto přehledu jsou pro stručnost samostatně uvedeny jen nejvýraznější úspěchy v krajském a národním srovnání. Ale žáci získávají ostruhy i v mnoha dalších tematických soutěžích. Například v okresním kole olympiády v anglickém jazyce získala v I. kategorii Daniela Váňová 7. místo a na stejné umístění, tedy 7. místo dosáhla v II. kategorii Petra Stráníková. V okresním kole zeměpisné olympiády zase opět 7. místo bral Matěj Štěpán.

Žáci se v průběhu roku zapojovali do mnoha dalších předmětových soutěží a olympiád (matematická, chemická, dějepisná, v českém jazyce či Dětská scéna). Zažili také sportovní úspěchy: volejbal (oblastní kolo 2. místo), basketbal (oblastní, 3.), florbal (oblastní kolo, 5.).

Soutěže, na nichž se děti mají možnost setkat a porovnat se se svými vrstevníky i mimo svou školu, jim umožňují získat zkušenosti, kterých by žákům ve třídě jinak nedostalo. Pomáhají vést k cílevědomosti, pracovitosti nad rámec běžných povinností, učí se prezentaci a mnohdy jim odhalují jinak neobjevené schopnosti.

Děkuji všem žákům, kteří se do soutěží zapojili a zejména těm, kteří naši školu v tomto školním roce 2021-2022 úspěšně reprezentovali. Děkuji paním učitelkám, které žáky na soutěže připravovaly a vedly je tak, že děti naší morašické školy zažívaly radost a úspěchy! Přeji báječné prázdniny a těším se v září na viděnou!

Mgr. Miloš Krejčí, ředitel školy

GRASSROOTS TURNAJE OFS SVITAVY

Ve čtvrtek 26. 5. se konal poslední fotbalový turnaj výběrů U11 v Českých Heřmanicích a U13 ve Sloupnici. Grassroots turnaj OFS zastihl naše výběry v dobré formě, a tak si zaslouženě vystříleli první místo. Tým mladších žáků hrájících ve Sloupnici vedl Tonda Hloušek a Ondra Vach. Tým starší přípravky vedl Jirka Famfulík a Dita Leinweberová.

Vůbec první turnaj OFS výběrů WU12 proběhl 9. 6. v Žamberku. Náš tým holek složený z klubů Jaroměřice, Jevíčko, Moravská Třebová, Bystré, Morašice, Horní Újezd, Radiměř a Sebranice si díky jedné výhře, jedné remíze a jedné prohře vybojovali krásné druhé místo. Úsměv holek svým vedením v zápasech vykouzlili trenéři Lukáš Kozelek a Martin Schuppler.

Děkuji klubům za uvolnění jejich dětí a jsem rád, že se tak zúčastnila společná práce na kempech během celého roku.

Na turnajích reprezentovali i hráči z TJ Sokola Morašice - Martina Famfulíková (U11, WU12), Vojta Hurýta (U11) a Vojta Andrlé (U13).

Zdroj: <https://www.facebook.com/Grassroots-OFS-Svitavy-344645572771923>

ČINNOST SOKOLA

Fotbalové soutěže byly po dvouleté pauze konečně dohrány do konce. Naši muži pod vedením hrájícího trenéra Martina Ropka obsadili v okresním přeboru třetí místo s dosud největším bodovým ziskem po svém návratu z krajských soutěží. Je to zejména zásluhou venkovních výsledků, protože nebýt častých a zbytečných domácích ztrát, mohli by i prohánět vedoucí duo. Vzhledem k rozsáhlé jarní marodce klíčových hráčů je pozitivní nejen konečné umístění, ale i to, že se díky širokému kádru podařilo vždy relativně bez problémů poskládat sestavu. Za celý rok odehráli i s přípravou celkem 33 zápasů s bilancí 18 výher, 5 remíz a 7 porážek, 5 z nich bohužel přišlo v domácím prostředí.

Nejlepším střelcem byl počtvrté za sebou Bojda Válek, který díky 13 gólům vystřídal Petra Kutu na prvním místě historických střeleckých tabulek, které pro nás 50 let vedl pan Nepraš. V příští sezóně, která by měla začít v půlce prázdnin, naši muži setrvají v okresním přeboru.

Morašická fotbalová školička

Starší i mladší žáci byli spojeni s Horním Újezdem a z naší strany je vedli Vojtěch Andrlé s Milošem Kopeckým. Starší žáci měli dva nedokončené ročníky okresního přeboru 8+1 rozjeté na celkové prvenství, ale letos se bohužel museli sklonit před uměním suverénní Březové a v předposledním kole nakonec ztratili i druhé místo ve vzájemném souboji s Bystrým. Nejlepším střelcem této kategorie byl hornoujezdský Jonáš Krška s 27 góly. Mladší žáci hráli okresní přebor 7+1 v novém formátu s nadstavbou. Po základní části skončili o bod druzí za Sebranicemi, vzájemné zápasy nejlepší čtveřice toto pořadí potvrdili. Naši se Sebranicemi prohráli oba nadstavbové zápasy, s dalšími soupeři si poradili a zůstala jim stříbrná příčka. Jejich nejlepší střelec, 19 gólový Vojta Andrlé ml., neunikl pozornosti Svitav, kde zkusí od léta své štěstí ve starších žácích. Obě žákovské kategorie jsme přihlásili i do příštího ročníku, na pozici trenéra bude třeba doplnit Miloše Kopeckého. Bude to trochu náročnější sezóna, protože bude z žákovských zdrojů třeba doplňovat i nově přihlášené dorostenecké družstvo, které sice bude spojené s Horním Újezdem, ale naše hráčská účast v něm bude minimální.

Áčko

I obě kategorie přípravek fungovaly ve spojení s „Horníčkem“. Starší, pod vedením Jiřího Famfulíka a Martina Kováře, neskončila na žádném jarním turnaji hůře než druhá. Velikým zážitkem pak pro děti snad zůstane finálový turnaj v domácím prostředí. Nepochybně by byl lepší, kdyby smolně neskončili o skóre druží. Nejlepší brankářkou turnaje byla vyhlášena Martina Famfulíková. Střelecky se v probíhající sezóně nejvíce dařilo Vojtovi Hurytovi, který byl spolu s brankářkou Martinou Famfulíkovou pravidelně nominován i na okresní výběrové tréninky. Výkony mladší přípravky měly stoupající tendenci, což lze přičíst postupnému otkránání mladších dětí. Střelecky i herně ji táhl Jaroslav Chaun z Horního Újezdu, naše děti pro zápasy připravoval Jiří Famfulík, který nám během jara začal dělat trenérskou reklamu působením u okresních mládežnických výběrů. Do příští sezóny půjde starší příprava opět v souklubí s Horním Újezdem, mladší přípravku si zařídíme pro velký počet dětí každý zvlášť. Hlavně v našem případě to nebude o výsledcích, protože valná část dětí si zažije první soutěžní ročník, někteří z nich i v předstihu. Ale i taková zkušenost by jim měla pomoci rozvinout jejich schopnosti získané od Jiřího Famfulíka v naší fotbalové školičce.

V dubnu proběhla valná hromada, na které byl zvolen lehce obměněný výkonný výbor, předsedkyní nadále zůstává Dana Krejsová. V areálu na jaře proběhly jen drobné práce, zejména odstranění dalších stromů.

TJ Sokol Morašice děkuje všem, kteří pomáhají s chodem klubu i zajištěním zápasů, obci za podporu a spolupráci, rovněž všem ochotným rodičům i věrným příznivcům. Přejeme hezké prázdniny a doufáme, že se potkáme 5. 7. na tradičním Turnaji morašických čtvrtí a později znovu na trénincích a zápasech. Další informace a aktuality sledujte na Facebooku TJ Sokol Morašice nebo na stránkách www.sokolmorasice.cz.

Václav Štancil

Závěrečný turnaj

OBRAZY MINULOSTI

Navazuji na můj prosincový článek. Chtěl bych přiblížit čtenářům, a to hlavně mladší generaci, život našich předků. Není to jen nostalgické vzpomínání na zašlá léta, ale je tu snaha popsat i společenskou situaci a její rozpory v polovině 20. století. Jsou zde osobní vzpomínky a vyprávění rodinných příslušníků i tehdejších lažanských i morašických spoluobčanů. Na některé bych si dovolil navzpomínat.

Lažany byla typická obec kruhovitě uspořádaná, kde na okraji byly statky s výjezdy na pole, uvnitř obce byly chalupy. Centrem obce byla hospoda s okolním parkem a promenádou, kde bylo docela rušno. Byl zde taneční sál, kde byly zábavy, i lokál, kam chodili místní karbaníci. Tomu všemu vévodil šenkýř Josef Klejch, který byl velmi společenský a ochotný. Stojí za zmínku, že v roce 1952 jsme se v hospodě i učili. Byly totiž uzavřeny obce v důsledku nákazy krav slintavkou. Druhým místem setkávání bylo koryto, kde máchaly místní ženy prádlo. Samozřejmě se zde drbalo a semleli se živí, mrtví. Když se někdo zeptal na pravdu o určité události, tak byla odpověď: „Říkali to u koryta“.

Do roku 1960 byly Lažany obec. Další život byl spjat s obcí Morašice, kde byl kostel, škola, doktor a hřbitov. Obyvatelé obce byli většinou katolického vyznání, vesměs se zabývali zemědělskou činností na dnešní dobu primitivní, spojenou s velkou dřinou a závislostí na počasí. Nebyly zde viditelné sociální rozdíly. Právě proto společnost byla kompaktní. Nebyla většinou žádná média, lidé chodili na besedy, vyměňovali si výslužky a dodržovali tradiční rituály jako např. pomlázky, čarodějnice apod.

Vyrůstal jsem v tomto prostředí jako ostatní děti v obci. Byl jsem veden od malička k práci i katolickému vyznání. Tak jak žili moji prarodiče, kteří měli zásadu „ora et labora“ (modli se a pracuj). K tomu ještě přistupovalo „šetří!“ Školní docházku jsem začal 1. 9. 1949 v Morašicích a samozřejmě jsem navštěvoval kostel a dále chodil do houslí. V průběhu 50. let, jak se měnil režim, zažil jsem různých rozporuplných událostí, kdy vedle ministrantské činnosti v kostele jsem musel být v pionýru. Ke konci každého školního roku jsem se těšil na tradiční pouť na svátek Petra a Pavla, kterým je zasvěcen místní kostel. Přijížděli vždy tradičně Motyčkoví, majitelé kolotoče, houpaček a střelnice. Pan Motyčka menší postavy s knírkem a motýlkem obsluhoval kolotoč. Paní Motyč-

ková poněkud macatě postavy vévodila střelnici. Nejtěžší disciplína střeleb byly růže na špejlich. Tyto jsem nikdy nevystřelil, neboť mne rozptyloval obraz namalované dívky s výstřihem, pod kterou byl nápis „Výborný střelec miláček žen“. Snad i to, že tehdejší flinty měly ohnuté laufy či upilované mušky.

Lažanské děti cestou do školy

Jednou na začátku léta, když byly Smetanovy slavnosti v Litomyšli, jsem byl vybrán, abych uvázal pionýrský šátek tehdejšímu ministru školství profesorovi Zdeňku Nejedlému. Byl to pro mne velký stres. Touto „zásluhou“ jsem se stal vedoucím kroužku pionýrů pod názvem Zdeněk Nejedlý. V květnu 1953 byla ostudná měnová reforma. Je pro nás dnes nepředstavitelný nejen způsob, jak stát okrade obyvatele, ale i složení bankovek. Byla např. papírová koruna hnědé barvy, modrá pětadvacetikoruna a tříkoruna. Byly pětadvacetihaléře velkého rozměru a malé haléře. Tyto mince velmi dobře sloužily ke stolnímu hokeji, kde pětadvacetihaléře byli hráči a halěr byl puk. Posléze asi v roce 1965 byly papírové koruny a tříkoruny nahrazeny mincemi, jež poslední z nich svým rozměrem i vahou odpovídala tehdy západoněmecké marce. Vzpomínám si, že toho využívalo mnoho českých turistů v roce 1968. Tehdy se západní marka změnila kurzem 3:1 ve východoněmeckou, kdy padaly tříkoruny dobře do západoněmeckých automatů. V té době jsem zažil v Norimberku, kdy na peněžních automatech, třeba pro tenkrát nedostupné zboží dámské punčocháče, bylo napsáno: „Vaceni Cesi, nehačet vase mizerni trikoruny, polizei vas sledovat“.

Pokračování v dalším čísle...

Ing. Karel Zedníček, CSC.

UKLIĎME ČESKO A PŘÍPRAVY NA OPRAVU KULTURNÍ MÍSTNOSTI

Jarní úklid obce a okolí jsme spojili s vyklížením místnosti v bývalé škole, kterou čeká oprava. Mrazivé a větrné počasí 2. 4. letošní účastníky vůbec neodradilo. Opět jsme si rozdělili jednotlivé trasy úklidu. Někteří ale rovnou zůstali v bývalé škole, kde se odklízeli nábytek s věcmi pro místní akce. Byla rovněž odstraněna stará ztrouchnivělá dřevěná podlaha. Sešlo se nás opět hodně, což stále dokazuje, jak držíme při sobě, a není nám naše obec lhostejná.

SÁZENÍ JABLONÍ

Děkujeme panu Zehnálkovi za 16 stromků jabloní, které nám nabídl k výsadbě. Byla to velmi rychlá akce, přesto přišlo 22. 4. pomoci mnoho dobrovolníků a rodin. Tímto jsme se zapojili i my do celosvětové akce a oslavili Den Země. Pro jabloně jsme vybrali mez směrem na Jiříkov a také za velkým hřištěm. Sluší se ale rovněž poděkovat Honzíkovi Nováčkovi a Dominiku Petráňovi za nepřetržité kontrolování stavu stromků a jejich zalévání.

PÁLENÍ ČARODĚJNIC

I když k nám žádná čarodějnice letos nepřilétla, i tak jsme spálili velkou kupu nashromážděného roští. Na oheň dohlíželi naši říkovičtí dobrovolní hasiči. Společné setkání u grilování a napečených dobrot od maminek bylo fajn. Přesto naše myšlenky postupně směřovaly už k nadcházejícímu dni, kdy nás čekal po několikaleté pauze oblíbený prvomájový průvod.

PRVNÍ MÁJ

Po dvouleté vynucené přestávce jsme se všichni 1. 5. sešli na velkém hřišti. Už od rána jsme se pilně připravovali na odpolední program. Přesto ale přípravy na tuto velkolepou událost probíhaly více jak jeden měsíc dopředu. Dlouhý průvod recesních masek prošel celou vesnicí až k bývalé škole. Velmi nás také potěšilo zapojení morašických spoluobčanů a přátel z Jiřkova. Doprovodný program pokračoval jednotlivými vystoupeními u školy. Se svým krámkem a písničkou Prodavač se představil prodavač Pepík, který za svůj výkon sklidil velký aplaus. Také říkovičské mažoretky po pilném trénování zatancovaly svoji sestavu. Rovněž důchodci nezůstali pozadu a ukázali nám svou každodenní rozcvičku. Společně pak všichni účinkující zatancovali hit Jerusalema, který byl v období covidu výzvou pro ukončení pandemie. Vyvrcholením celé akce se pak stalo stavění máje našimi chlapci a muži. Opět můžeme konstatovat, že tato akce je asi jednou z nejlepších událostí u nás.

OTEVÍRÁNÍ STUDÁNKY A KÁCENÍ MÁJE

První červnovou sobotu jsme se sešli u školy, odkud jsme vyšli průvodem k naší studánce U Jezírka. Tam slavnostně naše králka za pomoci družiček a lesních víl odemkla studánku. Program zpestřily lesní víly svým krásným tancem. Po společné fotografii celého průvodu jsme odešli zpět ke škole, kde nás čekal další program. Cestou jsme se ale zastavili u Tašnerů, kteří nás vždy povzbudí a potěší svým neustálým zájmem o dění v naší vesnici. Letos jsme k občerstvení zvolili tematicky po delší době zase grilované makrely. I přes nepříznivé předpovědi jsme ale májku stihli skácet. Náladu nám déšť vůbec nezkažil, a proto jsme si tuto akci opět užili a zazpívali i s tóny akordeonu.

HASIČSKÁ SOUTĚŽ

Mužské i ženské družstvo našich dobrovolných hasičů se zúčastnilo 28. 5. Okrskové hasičské soutěže v Nových Sídlech. I přes nepříznivé počasí a dvouletou pauzu naše družstva předvedla opět solidní výkony, za které se nemusí vůbec stydět. A sluší se ještě poděkovat za vaši podporu, protože naši hasiči mají jednoznačně už dlouhou řadu let nejsilnější a nejhlasitější fanouškovskou základnu, což se potvrdilo i letos.

OPRAVA KULTURNÍ MÍSTNOSTI

Přípravy na opravu kulturní místnosti probíhají. Od dubna už bylo zorganizováno několik brigád. Přípravy byly zahájeny už při úklidu obce. Další práce probíhaly ve sklepě, který musel být vyklizen z důvodu instalace odpadů. Odborné instalatérské práce jsou pod vedením pana Josefa Černého z nového sídliště. Při poslední brigádě jsme odstranili malbu ze stěn. Práce a opravy neustále pokračují, abychom se do podzimu mohli sejít v nově opravené místnosti bývalé školy. Děkujeme všem, kteří se brigád zúčastňují.

HOUBAŘSKÉ ÚLOVKY

V květnu pomalu začala houbařská sezóna. I přes nepřízeň počasí – suché jaro, se podařilo najít pár zástupců typicky jarních hub. Zhruba v polovině měsíce se objevily čirůvky májovky, smrže, závojenky jarní a sírovec žlutooranžový. Bylo nalezeno několik dalších hub – jedovatý ucháč obecný a třepenitka svazčitá, dále hnojníky, šťítkovky jelení, polničky, choroše, atd.

Za Mykologický klub Dolní Újezd připravil a nakreslil Josef Černý

Čirůvka májovka – jedná se o výbornou a hojnou houbu, která u nás roste především na loukách a zahradách v tzv. čarodějních kruzích. Je charakteristická svojí moučnou vůní a chutí.

Sírovec žlutooranžový – roste ve velkých trsech na kmenech a pařezech živých i mrtvých listnatých stromů. Je to dobře využitelná houba v kuchyni – na řízků nebo do nálevu jako utopenci.

Nález sírovce Václavem Tobiáškem 21. 5. v říkovických lukách. Celková váha 17,5 kg. Z tohoto sírovce nadělána kupa řízků a je naloženo 12 l jako utopenců.

Ucháč obecný – jedovatá houba, kterou je možno zaměnit za jedlé smrže. Roste v jehličnatých i listnatých lesích, ale byl nalezen i doma na zahrádce.

Třepenitka svazčitá – jedovatá houba, na kterou můžete narazit v lese, parcích i zahradách od dubna do konce roku. Roste ve velkých trsech hlavně na pařezech listnatých i jehličnatých stromů. Pro svoji výrazně žlutou barvu je nepřehlédnutelná.

Přejeme krásné léto...

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Své významné životní jubileum oslavili naši spoluobčané:

65 let Hana Černá
Viktorie Rajmanová
Josef Štěpán

70 let Vladimír Bureš
75 let Oľga Tašnerová
Milada Ropková

Všem blahopřejeme a do dalších let přejeme hodně zdraví.

